

İlahi Liturji'nin yorumlanması

İLÂHÎ LİTURJİ: KİLİSE İBADETİ'NİN DORUK NOKTASI

(17.10.2021)

Kutsal Kiliselerimizde her gün çeşitli kutsal ayinler icra edilir. İlahiler terennüm edilir, Eski Ahit'ten mezmurlar ezgiyle okunur, rahiplerce yakarmalar ve dilekler söylenir, Kutsal Kitap okumaları gerçekleşir.

Tesis edilen Kutsal Ayinler şunlardır:

Akşam Duası: Her akşam gün batımı esnasında gerçekleştirilir ve bir sonraki günün ilk ayini olarak kabul edilir. Akşam Duası sırasında "Mülâyim nur" olarak bilinen eski, huşu dolu, harika bir ilahi okunur.¹

Geceyarısı Duası: Genelde geceyarısında icra edilir ve "İşte güvey, gecenin yarısında geliyor" diye başlayan dua okunur.²

Orthros (Seher Vakti Ayini):Genelde gün doğumundan önce başlar ve ayinin sonunda Büyük İzzet Duası okunur: "Nur'u getirene hamdolsun..."

Saatlerde okunan dualar:

-Birinci Saat'in Duâsı (takrîben 07:00) dünyanın ışığına Rab'bimiz İsa Mesih'e adanmıştır.

-Üçüncü Saat'in Duâsı (takrîben 09:00) İlahi ve Dilek Dualarının içeriği Pentikost olayına (Kutsal Ruh'un inişine) dayalıdır.

-Altıncı Saat'in Duâsı (Öğle vakti) Rab'bimizin bizim kurtuluşumuz için Çarmıha gerilmesi süretiyle kendini kurban olarak sunmasına adanmıştır.

-Dokuzuncu Saat'in Duâsı (İkinci vakti) Çarmıha gerilmiş Rab'bin ruhunu Baba Tanrı'ya teslim ettiği saate adanmıştır.

¹ Ey ölümsüz, semâvî, kutsal ve mübârek Peder'in kutsal izzetinin mülâyim nuru İsa Mesih, güneşin batışına gelip akşam nurunu gördüğümüzde, Peder'e, Oğul'a ve Kutsal Ruh'a, bir Allah'a ilâhîler okuruz. Ey hayâtı bahşeden Allah'ın Oğlu, kutsal seslerle her vakitte ilâhîler okunmaya lâyıksın. Bu yüzden dünya sana hamdeder.

² İşte güvey, gecenin yarısında geliyor. Uyanık bulacağı kula ne mutlu, ihmalde bulacağı kul ise lâyük değildir. İmdi dikkat et, ey canım, ihmalkârlık uykusuna kapılma ki, ölüme teslim edilmeyesin ve (semâvî) krallığın dışında bırakılmayasın. Fakat ayık olarak haykır, "Kutsal, Kutsal, Kutsalsın, ey Allah, Allahdoğuran'ın vâsıtasıyla bize merhamet eyle".

Kilisemizin Bayram Dönemlerine göre, yukardaki ayin ve dualara; Büyük ve Küçük Apodipno Duası (Oruç Döneminin Gece Duaları), Meryem Ana'ya adanmış Akathist İlahi (Ayakta okunan Meryem Ana'ya Övgü Duası), Tanrı Doğuran'a ve Azizlere hitaben Yakarma Duaları, bu dünyadan göçmüşlerin ruhlarının huzur bulması için okunan Uyumuşları Anma duaları ve Trisagion (ölülerin anısına okunan kısa dualar) gibi başka ayinler de eklenir.

Tüm bu Kutsal Ayinler harika ve etkileyicidir; ruhumuzu semalara yükseltirler. Üç ve Bir olan Tanrı'ya (Kutsal Teslis'e) övgülerimizi, O'nun sonsuz nimetleri için şükranlarımızı, kendi özgür irademiz veya bilmeyerek ve ihmalden dolayı işlediğimiz günahlarımız için tövbemizi ifade ettiğimiz eksiksiz bir duanın tüm temel unsurlarını içerirler ve biz bunların sayesinde manevi mücadelelerimize ve günlük sıkıntılara karşı güçlü olarak İlahi Lütflu kazanırız. Ortodoks Kilisemiz'in günlük Kutsal Ayinlerine düzenli katılımından müminlerin manevi yararı büyüktür.

Fakat bu noktada önemle belirtmeliyiz ki, bu Kutsal Ayinler, ne kadar büyük olursa olsun, ruhumuzu huşuyla doldursalar da, bu Ayinlerin hiçbiri İlahi Liturji'nin yükseliği, ışıltısı ve büyüklüğü ile kıyaslanamazlar. Şayet güneş sistemimizle bir karşılaştırma yapmaya kalkarsak, İlahi Liturji'nin her yerde parlayan güneş olduğunu ve diğer tüm Kutsal Ayinlerin güneş ışığını yansıtan güneşin uyduları olduklarını söyleyebiliriz. Yani yirmidört saatlik Ayinler döngüsünün ana konusu ve içeriği İlahi Liturji'nin etrafındadır. Orada, İlahi Liturji'de Kilise'nin Kutsama eylemi ve müminlerin kutsallaştırılması doruğa ulaşır ve tamamlanır.

Fakat cehaletten dolayı İlahi Liturji'yi bahsettiğimiz diğer Kutsal Ayinlerle karıştıran Ortodoks Hristiyanlar da mevcuttur. Hakikatten İlahi Liturji'yi diğerlerinden üstün kılan bu kadar önemli ve olağanüstü unsur nedir? Bu **Kutsal Efkaristiya Sakramenti'dir**. Yaklaşık bir saat süren İlahi Liturji esnasında, İsa Mesih'in tutuklanıp Çarmıh'a gerilmesinden kısa bir süre önce Kutsal Perşembe akşamı Son Akşam Yemeğinde (Fışh Yemeği) tesis ettiği ve Elçilerine emanet ettiği Sakramentlerin Sakramenti huşuyla gerçekleştirilir. İncil Yazarlarının üçü (Matta 26:26-29, Markus 14,22-25 ve Lukas (Luke) 22:14-22), Rab'bimizin Son Akşam Yemeği esnasında, şarabı Kutsal Kanına, ekmeği Kutsal Bedeni'ne dönüştürmesi ve ilk kez öğrencilerine Kutsal Komünyon sunmasıyla Kutsal Efharistiya Sakramenti'ni nasıl tesis ettiğini tasvir ederler.

Elçi Pavlus'un yukarıda bahsi geçen üç İncil Yazarı ile yaklaşık olarak aynı sözleri kullanması, Rab'bin Efkaristiya Gizemini nasıl emanet ettiğini ve bu bilgileri başka insanlardan almadığını anlatması çok etkileyicidir. Elçi Pavlus bu konu hakkında:"Size illettiğimi ben

Rab'den öğrendim.Ele verildiği gece Rab İsa ekmeği aldı, şükredip parçalara böldü ve şöyle dedi: Bu sizin uğrunuza feda edilen bedenimdir. Beni anmak için böyle yapın. Aynı biçimde yemekten sonra kaseyi alıp şöyle dedi: Bu kase kanımla gerçekleşen Yeni Antlaşmadır. Her içtiğinizde beni anmak için böyle yapın. Bu ekmeği her yediğinizde, Rab'bin gelişine dek Rab'bin ölümünü ilan etmiş olursunuz." (1. Korint., 11:23-32).

Bu basit kelimelerin altında, sınırlı insani zihinsel ve ruhsal güçlerimizle mümkün olduğu kadar aramamız ve yaklaşmamız gereken manevi kavramların büyük derinliği yatar. En önemlisi Rab'bin Son Akşam Yemeği'nde söylediklerinin ve yaptıklarının derin anlamını kavramak daha da zordur, çünkü Eşsiz Kutsal bir Gizemle karşı karşıyayız. Anladığımız şu ki, Müritlerinden ayrılma anına git gide yaklaştıkça, onlara olan sevgisini daha da fazla gösterdiğiidir. Sevginin Öğrencisi olarak adlandırılan Yuhanna, "Fısıh Bayramı'ndan önceydi, İsa bu dünyadan ayrılıp ve Baba'ya gideceği saatin geldiğini biliyordu. Bu dünyadan ayrılıyordu ve Kendisine ait olanları sevmiştii ve sonuna kadar sevdi.Onlara sonsuz sevgisini ve şefkatini gösterdi." diye zikrediyor.(Yuhanna 13;1)

Rab'bin öğrencilerine ve O'na inanan herkese olan bu mükemmel sevgisinin meyvesi, bir sonraki vaazımızda göreceğimiz gibi, Kutsal Komünyon Sakramenti'nin tesis edilmesidir.